

Mirosław Smolarek

Narodowa strategia obrony Chińskiej Republiki Ludowej

Przegląd Naukowo-Metodyczny. Edukacja dla Bezpieczeństwa nr 2, 11-21

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Mirosław SMOLAREK¹

Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych

NARODOWA STRATEGIA OBRONY CHIŃSKIEJ REPUBLIKI LUDOWEJ

Wstęp

Od zakończenia Zimnej Wojny, można zaobserwować zjawisko, iż rządy znacznej ilości krajów starają się informować społeczność międzynarodową w zakresie własnych planów dotyczących strategii bezpieczeństwa, szczególnie w najbardziej newralgicznych kwestiach dotyczących obrony, kierunków rozwoju armii czy też użycia posiadanych potencjałów zbrojnych, w tym arsenałów nuklearnych. Informacje te, które we wcześniejszych okresach miały raczej charakter ściśle tajny, są podawane do publicznej wiadomości w formie dokumentów zwanych ogólnie „białymi księgami obronności” (*defence white papers*), „strategiami bezpieczeństwa”, „koncepcjami militarnymi” itd. Przyjmuje się, iż pojęcie „biała księga” pochodzi od publikacji wydawanych przez rząd Wielkiej Brytanii, dotyczących ważnych spraw międzynarodowych lub państwowych.²

Również od kilkunastu lat swoje strategie obronności publikuje Chińska Republika Ludowa, starając się w ten sposób wnieść wkład w budowę wzajemnego zaufania pomiędzy krajami regionu jak również w skali globalnej.³ Rząd Chin stara się czynić to w sposób cykliczny publikując taki dokument w dwuletnich odstępach. Także 31 marca 2011 roku została oficjalnie zaprezentowana nowa, już szósta koncepcja opracowana w 2010 roku, zawierająca informacje dotyczące polityki zewnętrznej i wewnętrznej państwa oraz nakreślająca kierunki, w jakich będzie podążać rozwój potencjału obronnego Chińskiej Republiki Ludowej.

1. Uwarunkowania bezpieczeństwa zewnętrznego Chińskiej Republiki Ludowej

Najnowszy dokument,⁴ również jak poprzednie, prezentuje uwarunkowania globalne i regionalne, obawy i wyzwania, jakim musi sprostać ChRL i sposób reagowania na nie, zadania stawiane przed Chińską Armią Ludowo-Wyzwoleńczą oraz kierunki jej rozwoju, jak również aspekty planowania mobilizacyjnego i zagadnienia związane z polityką kontroli zbrojeń oraz międzynarodowym zaangażowaniem chińskich sił zbrojnych. Treści zawarte w najnowszym dokumencie, w zasadzie stanowią kontynuację strategii zaprezentowanej w 2009 r., jednakże aktualne opracowanie zawiera nowe, istotne elementy, które

---

¹ msmolarek@o2.pl

² Jedną z najbardziej znanych „białych ksiąg” jest „British White Paper of 1922” zwana też od nazwiska jej autora „Białą Księgą Churchilla” dotycząca kwestii żydowskiej i sytuacji w Palestynie, będącej w tym okresie pod protektorem Wielkiej Brytanii. Więcej na ten temat: G.S. Mahler, A. R. W. Mahler, *The Arab-Israeli conflict: an introduction and documentary reader*, Routledge. New York 2010, s. 54-57

³ R.F. Ash, *China's integration in Asia: economic security and strategic issues*, Curzon Press. Richmond 2002, s.227

⁴ Poniższe opracowanie bazuje na dokumencie „China's National Defense in 2010” opublikowanym 31 marca 2011 roku. http://www.china.org.cn/government/whitepaper/node_7114675.htm (pobrano 28.05.2011 r.)

wcześniej nie występowały w polityce „Państwa Środka”. Przykładowo, o ile poprzednia „biała księga” mówiła o „powstrzymaniu” czy też „zniechęcaniu” (*deterrence*) do wojen i konfliktów,⁵ to nowa strategia nie wspomina już o takich ofensywnych opcjach czy możliwościach, czyniąc politykę ChRL bardziej defensywną.

Analiza tego nowego dokumentu wykazuje, iż skupia się na pięciu zasadniczych obszarach:

1. Dostosowania się do nowych zmian w zakresie polityki i ekonomii globalnej;
2. Podkreślenia woli Chin do utrzymania defensywnego charakteru swojej strategii obronnej;
3. Uzasadnienia potrzeby rozwoju armii chińskiej i osiągnięcia przez nią nowej jakości tak, aby mogła ona sprostać zmiennym zadaniom, jakie przynosi nowe stulecie;
4. Zaakcentowania wagi sił zbrojnych w budowaniu wzajemnego zaufania i utrzymywaniu pokoju na świecie;
5. Roli wojska w tworzeniu i zapewnieniu pozytywnego środowiska bezpieczeństwa przyczyniają się do pokojowego rozwoju państwa.

Analizując sytuację w zakresie środowiska bezpieczeństwa kraju,⁶ twórcy strategii dostrzegają, iż w drugiej połowie XXI wieku, Chiny znalazły się w „nowym punkcie historycznym”, w sytuacji, w jakiej przyszłość Państwa Środka nigdy nie była tak ściśle związana ze społecznością międzynarodową. Aby wzajemnie wykorzystać istniejące możliwości oraz sprostać wspólnym wyzwaniom, Chiny angażować się będą w nowe koncepcje bezpieczeństwa oparte na wzajemnym zaufaniu, równouprawnieniu podmiotów oraz wspólnej koordynacji działań. Nowa strategia bardziej podkreśla gotowość Chin do współpracy międzynarodowej niż miało to miejsce w poprzednim dokumencie opublikowanym w 2009 roku. Chiny deklarują kontynuację niezależnej polityki zagranicznej, rozwój wzajemnych kontaktów na drodze pokojowej, oraz defensywną politykę obronną bazującą jednak na silnej armii. Zdaniem Chin, sytuacja międzynarodowa generalnie pozostaje stabilna i pokojowa, a świat powoli przezwycięża skutki globalnego kryzysu finansowego, który wzbudzał obawy autorów poprzedniej strategii, oskarżających Stany Zjednoczone o jego wywołanie.⁷

Jednakże obecny dokument dostrzega, iż międzynarodowa sytuacja w zakresie bezpieczeństwa staje się coraz bardziej złożona. W dalszym ciągu występują napięcia pomiędzy krajami rozwiniętymi a rozwijającymi się, następują przesunięcia rozkładu sił pomiędzy tradycyjnymi mocarstwami a nowo powstającymi. Aczkolwiek aktualnie największe obawy wzbudzają konflikty lokalne i regionalne, wynikające ze sporów politycznych, ekonomicznych, etnicznych czy też religijnych. Powoduje to, iż osiągnięcie stanu pokoju globalnego pozostaje dalekosiężną mrzonką. Jednakże tradycyjne obawy i zagrożenia dla bezpieczeństwa lokalnego stają się drugorzędne w porównaniu z globalnymi zagrożeniami asymetrycznymi jak terroryzm, niepewność ekonomiczna, zmiany klimatyczne, proliferacja broni nuklearnej, zagrożenia bezpieczeństwa

⁵ *China's National Defense in 2008*, Information Office of the State Council of the People's Republic of China, Beijing 2009, s. 9

⁶ *China's National Strategy 2010*, op.cit., s. 3

⁷ *China's National Defense in 2008*, op.cit., s. 4

informatycznego oraz międzynarodowa przestępczość zorganizowana. Również zagrożenia naturalne, jak katastrofy czy zagrożenia typu zdrowotnego stanowią poważny problem dla społeczności międzynarodowej.

Podobnie jak w poprzednich oświadczeniach przywódców chińskich, w dalszym ciągu obawą napawa ich intensywny rozwój zaawansowanych technologii militarnych, kontynuowany przez „niektóre kraje” (domyślnie supermocarstwa jak Rosja i Stany Zjednoczone), a za szczególnie niebezpieczny uznaje się rozwój systemów antyrakietowych, systemów walki cybernetycznej oraz prace nad strategiami militarnymi, przewidującymi wykorzystanie przestrzeni kosmicznej i cyberprzestrzeni. Nowością w porównaniu z poprzednią strategią jest obawa ChRL o przeniesienie wyścigu zbrojeń w regiony polarne.⁸ Niepokój wzbudza również rozwój i modernizacja potencjałów obronnych państw rozwijających się. Podkreśla się, iż mimo, że obserwowany jest progres w dziedzinie międzynarodowej kontroli zbrojeń, to jednak ze względu na kompleksowy charakter proliferacji broni masowego rażenia, w dalszym ciągu mechanizm ten nie jest w pełni skuteczny i w dalszym ciągu dużo pozostaje do zrobienia w zakresie wzmacniania międzynarodowych systemów kontrolnych.

Najnowsza strategia podkreśla, iż środowisko bezpieczeństwa kontynentu azjatyckiego jest w zasadzie stabilne podobnie jak to miało miejsce przed dwoma laty. Sprzyja temu utworzenie mechanizmów współpracy bilateralnej jak i multilateralnej w ramach takich organizacji regionalnych jak Szanghajska Organizacja Współpracy, ASEAN (Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej) czy APEC (Wspólnota Gospodarcza Azji i Pacyfiku). Jednakże zagadnienia bezpieczeństwa kontynentu pozostają złożone. O ile w dalszym ciągu sytuacja na Półwyspie Koreańskim nie napawa Chin szczególną obawą a napięcia są oceniane jako „sporadyczne”, to po raz pierwszy nowy dokument wspomina o sytuacji w Afganistanie, oceniając ją jako „poważną”. Należy wnioskować, iż zainteresowanie Chin tym państwem wynika z rosnącego zaangażowania gospodarczo-politycznego „Państwa Środka” w postsowieckich krajach Azji Centralnej, jak również niestabilną sytuacją w Pakistanie.

Napięcia polityczne, roszczenia terytorialne (w tym o prawa do akwenów morskich) pomiędzy niektórymi krajami regionu stanowią również potencjalne źródła zagrożeń. Obserwuje się również nasilenie sporów etnicznych i religijnych. Zwraca się uwagę na fakt, że na kontynencie działają organizacje terrorystyczne, separatystyczne i ekstremistyczne. Ponadto niektóre państwa spoza Azji, jak np. Stany Zjednoczone, zwiększają swoją prezencję (militarno-gospodarczą) w regionie oraz wzmacniają swoje sojusze wojskowe.

2. Bezpieczeństwo wewnętrzne ChRL

Chiny „alergiczenie” reagują na próby mieszania się z zewnątrz w politykę i sprawy wewnętrzne kraju. W odniesieniu do tych zagadnień, Chiny jak poprzednio, sprzeciwiają się niepodległości Tajwanu, mimo to chcą i utworzą polityczne mechanizmy wzajemnego zaufania pomiędzy Pekinem i Taipei, prowadzą dialog i konsultacje. Strategia podkreśla, iż zjednoczenie Chin i Tajwanu jest nieuniknionym „przeznaczeniem” obu krajów. *„Jest obowiązkiem Chińczyków po obu stronach Zatoki Tajwańskiej aby pracowali ręką w rękę w celu zakończenia*

---

⁸ *China's National Strategy 2010*, op. cit., s. 4

historycznej wrogości i uniknięcia powtórki z historii konfliktów zbrojnych pomiędzy rodakami" (tłum. aut.).⁹ Ważnym *novum* w porównaniu z poprzednimi dokumentami stanowi podkreślenie, iż proces zjednoczenia powinien dokonać się na drodze pokojowej.

Podobnie jak w poprzednich dokumentach, za inne zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego i stabilności socjalnej kraju uważane są siły separatystyczne, dążące do utworzenia „Wolnego Turkiestanu” i „Wolnego Tybetu”. Tradycyjnie, Pekin rezerwuje sobie prawo do rozwiązania tych problemów bez ingerencji i mediacji innych krajów czy organizacji międzynarodowych.

Założenia i cele polityki obronnej Państwa Środka

Jak już wspomniano, polityka obronna Chin pozostanie defensywna w swoich założeniach, gdyż taka polityka wynika z podstawowych przesłanek polityki zagranicznej oraz tradycji historycznych i kulturowych. Tradycyjnie Chiny deklarują, iż nie użyją jako pierwsze broni nuklearnej, i że mogą to zrobić jedynie w przypadku konieczności samoobrony. Ponadto nie zastosują jej przeciwko państwu, które takiej broni nie posiada. Ponadto zapewniają, iż nie przystąpią do wyścigu zbrojeń z innym państwem.

Celami i zadaniami chińskiej obrony narodowej w nadchodzących latach będą:

- ***Ochrona suwerenności państwa i zabezpieczenie rozwoju kraju;***

Celem chińskiej obrony narodowej jest zapobieżenie agresji, obrona terytorium państwa, wód terytorialnych i przestrzeni powietrznej, zabezpieczenie praw i interesów morskich państwa oraz możliwości wykorzystania przestrzeni kosmicznej, cybernetycznej i elektromagnetycznej. W zwalczaniu zagrożeń wewnętrznych, jakie stanowią wspomniane siły separatystyczne, walczące o „niepodległy” Tybet i Wschodni Turkiestan, będzie angażowana również armia, która ponadto ma przeciwstawić się siłom walczącym o „niepodległy Tajwan”;

- ***Tworzenie stabilności i harmonii socjalnej;***

Siły zbrojne i paramilitarne ChRL będą też aktywnie wspierać i uczestniczyć w rozwoju ekonomiczno-socjalnym. Armia chińska i jej potencjał technologiczny jest i będzie wykorzystywany do wspierania projektów rozbudowy cywilnej infrastruktury państwa jak również wojsko będzie niosło pomoc w przypadku klęsk żywiołowych. Ponadto armia będzie chroniła ludność państwa przed działalnością terrorystyczną i sabotażową;

- ***Przyspieszenie modernizacji sił obrony narodowej i sił zbrojnych;***

Chiny będą kontynuowały dążenie do osiągnięcia celu zasadniczego, jakim jest modernizacja armii do roku 2020, polegająca na modernizacji sprzętu i informatyzacji, tworzeniu nowych rodzajów wojsk, rozwijaniu połączonych systemów operacyjnych. Ponadto dążyć się będzie do intensyfikacji rozwoju badań naukowych nad nowymi rodzajami broni oraz do rozwinięcia i zwiększenia produkcji własnych rozwiązań technologicznych. Szczególny nacisk zwrócony zostanie na modyfikację i podniesienie jakości szkolenia żołnierzy, poprawę systemów logistycznych oraz zintegrowanie wysiłków wojskowych ze wsparciem cywilnym;

---

⁹ Ibidem, s. 6

- Utrzymanie pokoju i stabilizacji w wymiarze globalnym:

ChRL będzie wspierała nowe koncepcje strategiczne, bazujące na wzajemnym zaufaniu, korzyściach oraz równości. Deklarują, iż opowiadają się za rozwiązywaniem sporów metodami pokojowymi, sprzeciwiają się stosowaniu gróźb użycia siły czy też aktów agresji i ekspansji, hegemonii i polityce siły. Chińska Republika Ludowa zamierza rozwijać stosunki wojskowe z innymi krajami nie wchodząc jednak w sojusze militarne. Promować będzie tworzenie efektywnych mechanizmów zbiorowej obrony i budowania zaufania. Wojska chińskie będą uczestniczyły w operacjach pokojowych pod auspicjami ONZ, operacjach humanitarnych i w zwalczaniu skutków katastrof, oraz będą współpracowały w zwalczaniu terroryzmu międzynarodowego.

Wydatki na cele obronne

Chiny będą odpowiednio dopasowywały swoje wydatki wojskowe do rozwoju gospodarczego kraju i potrzeb obronnych, lecz jak deklarują, będą utrzymywały rozsądny poziom w tej materii.

Jednakże niezależne wyliczenia wskazują, że mimo kryzysu finansowego, który dotknął również Chiny, Państwo Środka zamierza zwiększyć swoje wydatki wojskowe o 12,7%, co jest powyżej średniej wzrostu wydatków z ubiegłych lat, które wynosiły średnio 12,1%.¹⁰ Oznacza to dalszy wzrost wydatków na armię chińską, co umożliwi szybki wzrost gospodarczy wahający się w granicach 9-10% rocznie.¹¹

3. Chińska Armia Ludowo-Wyzwoleńcza w systemie bezpieczeństwa ChRL

Chińska Armia Ludowo-Wyzwoleńcza będzie wypełniała swoje zadania polegające na przeciwstawianiu się obcej agresji, obronie ojczyzny i ochronie stabilności socjalnej narodu chińskiego. Do realizacji tych celów potrzebna jest Chinom dobrze rozbudowany system obrony narodowej z silną, zmodernizowaną armią kompatybilną z innymi elementami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo państwa. Dlatego też ważnym zagadnieniem jest dalsza restrukturyzacja i modernizacja Chińskiej Armii Ludowo-Wyzwoleńczej. Niezbędną jest więc budowa nowego typu możliwości bojowych, które zapewnią wygrywanie wojen lokalnych w warunkach sieciocentrycznego teatru działań wojennych. Rozwój systemów informatycznych pozwoli na zwiększenie możliwości w dziedzinie prowadzenia ognia, mobilności, ochrony wojsk oraz wsparcia.

Budowa połączonych systemów operacyjnych pozwoli na zwiększenie możliwości bojowych bazujących na informatyzacji. Zamierza się osiągnąć ten cel przez zintensyfikowanie badań i rozwijanie nowych strategii operacyjnych oraz modyfikację przepisów i regulaminów, które utworzą teoretyczną bazę dla potrzeb szkolenia i prowadzenia operacji połączonych. Wzmocnienie rozbudowy sił zbrojnych będzie dokonywane przez optymalizację struktur i restrukturyzację jednostek bojowych, tworzenie nowych typów jednostek bojowych i wsparcia.

¹⁰ *ANNUAL REPORT TO CONGRESS Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2011*, Department of Defense USA, (pobrano 30.05.2011 r.) http://www.defense.gov/pubs/pdfs/2011_cmpr_final.pdf

¹¹ B. Lynch (red.) *Shifts in US Merchandise trade*, investigation paper No. 332-324, United States International Trade Commission, The Office Publishing, 2010, s. UN-3

Ulepszenie systemów dowodzenia na szczeblu operacyjnym ma być dokonywane poprzez tworzenie dowództw połączonych i integrację rodzajów wojsk. Rozbudowa obejmie również systemy wsparcia poprzez optymalizację koncepcji wsparcia współczesnego pola walki, budowę baz zaopatrzeniowych i poprawę infrastruktury wojsk wsparcia, do których zaliczone zostały: logistyka, łączność, rozpoznanie, wywiad. Zasadnicze znaczenie będzie miała również budowa systemów wsparcia integrujących szczeble: strategiczny, operacyjny, taktyczny.

Podstawę uzbrojenia wszystkich rodzajów sił mają stanowić rodzime technologie i systemy uzbrojenia jak samoloty bojowe, okręty podwodne i nawodne, wozy bojowe, śmigłowce czy ręczne systemy przeciwlotnicze jak też przeciwpancerne. Wojsko wspierać będzie działania instytucji naukowo-badawczych oraz przemysłu w dziedzinie rozwijania nowych technologii bojowych.

Następnym elementem modernizacji armii ChRL będzie wielostronne podejście do budowania nowoczesnego systemu logistycznego. Zamierza się osiągnąć to poprzez reorganizację i optymalizację struktur, racjonalizację procesów wewnętrznych, oraz poprawienie współczynnika koszt – efektywność. Zamierza się zaimplementować *outsourcing* podstawowych usług, jak obsługa sprzętu czy też dostarczanie i magazynowanie materiałów. Zamierza się dokonać modernizacji oraz wprowadzać sprzęt logistyczny nowej generacji jak również komputeryzować system zarządzania logistyką.

Jednakże reforma armii ma obejmować nie tylko aspekty związane z technologicznymi zdolnościami bojowymi, lecz również aspektami szkoleniowymi i moralnymi. Zreformowany zostanie system szkolenia żołnierzy w celu podniesienia gotowości bojowej, jak również dostosowania ich umiejętności do nowych wymogów postępującej informatyzacji i mechanizacji wojsk. Osiągnąć to zamierza się poprzez zmianę celów kształcenia, wprowadzenie innowacyjnych metodologii szkolenia, poprawę infrastruktury szkoleniowej i reformę systemu kierowania, zarządzania oraz oceny. Promowani będą uzdolnieni żołnierze, tak aby wychować kadrę dowódczą nowego typu dostosowaną do współczesnych wyzwań jakim muszą przeciwstawić się siły zbrojne, którzy będą zdolni do podjęcia nowych wyzwań a w przypadku korpusu podoficerskiego do obsługi wysoko zaawansowanego technologicznie uzbrojenia i sprzętu.

Za ważny element uważa się również nowatorskie podejście do pracy partyjno-politycznej, które musi zagwarantować zrozumienie absolutnego przywództwa Ludowej Partii Chin pod względem politycznym, ideologicznym i organizacyjnym oraz „historycznej misji sił zbrojnych w nowym stuleciu”. Cechami współczesnego żołnierza chińskiego mają być ...*lojalność wobec Partii, umiłowanie ludzi, służba krajowi, poświęcenie w wykonywaniu zadań i wiara w honor...*¹²

Wykorzystanie sił zbrojnych

Chińska Armia Ludowo-Wyzwoleńcza realizuje nie tylko zadania zewnętrzne, polegające na obronie terytorium państwa i walce z potencjalnym agresorem, lecz również odpowiada tradycyjnie za szereg zadań wewnętrznych. Wojsko odpowiada też za ochronę granic lądowych i morskich oraz przestrzeni powietrznej kraju we współpracy z policją i innymi służbami i organami państwowymi. Również armia wspiera cywilne organy porządkowe w utrzymaniu ładu publicznego, ochronie

¹² *China's National Strategy 2010*, op. cit., s. 13

impresz masowych (np. targi EXPO w 2011) oraz walce z przestępczością czy też terroryzmem. Żołnierze angażowani są również w realizację wielkich, narodowych projektów infrastrukturalnych (budowa dróg, infrastruktury kolejowej, konstrukcji hydrologiczno-energetycznych itp.). Ponadto siły zbrojne są jednym z najważniejszych elementów systemu niesienia pomocy humanitarnej ofiarom katastrof naturalnych licznie nękających Chiny oraz uczestniczą w usuwaniu ich skutków.

Ponadto, Państwo Środka podkreśla, iż rozumiejąc swoją rolę jako wschodzące mocarstwo o charakterze globalnym, coraz intensywniej angażuje się w tworzenie pokoju na świecie poprzez uczestnictwo w operacjach pokojowych pod auspicjami ONZ. Chińscy żołnierze aktywnie uczestniczą i służą swoim doświadczeniem w operacjach niesienia pomocy ofiarom kataklizmów w ramach operacji międzynarodowych. Wprawdzie aktualne dane wskazują, iż jak na państwo dysponujące ponad dwumilionową armią, zaangażowanie ChRL nie jest zbyt znaczne, gdyż przykładowo, w marcu 2012 roku, w misjach ONZ służyło 1904 chińskich żołnierzy i policjantów, co w porównaniu do 10245 przedstawicieli Bangladeszu można ocenić jako uczestnictwo symboliczne. Aczkolwiek, w porównaniu do innych stałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ to i tak ChRL jest największym uczestnikiem w misjach pod „błękitną flagą”.¹³

4. Rozbudowa narodowego systemu bezpieczeństwa

Rozbudowa systemu mobilizacyjnego i sił rezerwowych

Chiny doskonałą swój system mobilizacji rezerw w przypadku konfliktu zbrojnego. Planuje się, iż mobilizacja przebiegać będzie wielowymiarowo. W warstwie personalnej do służby powoływane będą rezerwy ludzkie w celu zwiększenia liczebności i siły armii. W celu zwiększenia efektywności musi nastąpić modyfikacja przepisów prawa, jak również planów mobilizacyjnych oraz informatyzacja systemu. Żołnierze rezerwy wybierani będą spośród wykwalifikowanych żołnierzy zwolnionych ze służby, wyszkolonych członków sił o charakterze milicyjnym i osób cywilnych, posiadających odpowiednie przygotowanie specjalistyczne przydatne do służby w wojsku. Innym ważnym elementem strategii bezpieczeństwa CHRL są paramilitarne organizacje typu milicyjnego. Ocenia się, iż Chiny posiadają ponad siedem milionów członków tego typu formacji.¹⁴ Ich głównym zadaniem jest wspieranie jednostek, do których zadań należy obrona granic i obszarów nadmorskich, dostarczają wsparcia jednostkom różnych rodzajów wojsk i służb. Członkowie milicji uczestniczą aktywnie w operacjach zwalczania terroryzmu, działaniach stabilizacyjnych, akcjach ratowniczych, zwalczania skutków katastrof naturalnych, ochronie i nadzorowaniu granic, operacjach utrzymania porządku publicznego.

¹³ W tym okresie w misjach ONZ służyło 131 Amerykanów, 285 Brytyjczyków, 1266 Francuzów i 109 Rosjan. *Monthly summary of contributions* http://www.un.org/en/peacekeeping/contributors/2012/March12_1.pdf (pobrano 10.05.2012 r.)

¹⁴ C. Salhani, *Is China A Military Threat Or Another Paper Tiger*, (pobrano 02.06.2011 r.) http://www.spacewar.com/reports/Is_China_A_Military_Threat_Or_Another_Paper_Tiger_999.html

Na wypadek konfliktu zaangażowany zostanie również potencjał gospodarczy państwa. W warstwie ekonomicznej Chiny będą nadal rozwijać odpowiednią infrastrukturę oraz zwiększać swoje zdolności w zakresie gromadzenia rezerw materiałowych, możliwości produkcyjnych na potrzeby wojenne oraz rozwijać system transportu strategicznego. Ważnym elementem jest odpowiedni dobór, przygotowanie i szkolenie sił rezerwowych.

Rozwój możliwości naukowo badawczych oraz przemysłowych w zakresie obrony narodowej

Następnym istotnym zagadnieniem mającym zapewnić rozwój potencjału obronnego jest rozwój i reforma możliwości naukowo-badawczych oraz przemysłowych w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa. Rząd chiński dąży do stworzenia własnego potencjału naukowo-badawczego, który pozwoliłby rozwijać własne technologie i systemy bojowe oraz będzie wspierać ich produkcję. W tym celu za niezbędne uważa się połączenie wysiłków i potencjałów wojskowych oraz cywilnych. Znaczną wagę przykładac się będzie również do ochrony praw autorskich (sic!) w odniesieniu do badań naukowych, rozwoju technologii i wdrażanych rozwiązań przemysłowych w tej dziedzinie.

Chiny deklarują pokojowe wykorzystanie rozwijanych technologii wojskowych, szczególnie w zakresie prac nad energią nuklearną i technologiami kosmicznymi.

W obszarze proliferacji technologii obronnych ChRL zapowiada przestrzeganie zobowiązań międzynarodowych i rezolucji oraz poszanowanie restrykcji nakładanych przez ONZ oraz ogłasza, iż stworzyła efektywny system zapobiegający proliferacji broni bądź technologii w sposób nielegalny.

6. Rozwijanie systemów wzajemnego zaufania

Współpraca międzynarodowa w zakresie bezpieczeństwa

W zakresie budowy zaufania w regionie, Chiny prowadzą konsultacje na szczeblu strategicznym ze swoimi sąsiadami oraz innymi krajami. Oświadczenia zawarte w dokumencie nie są bezpodstawne, gdyż w sumie ChRL zaangażowana jest w konsultacje i dyskusje dotyczące tworzenia mechanizmów bezpieczeństwa z 22 krajami. Chiny dbają o odpowiednie stosunki dobrosąsiedzkie i deklarują współpracę w zakresie bezpieczeństwa granic. Uregulowane zostały stosunki z nowopowstałymi sąsiadami środkowoazjatyckimi jak z Kazachstanem, Kirgistanem i Tadżykistanem. Szczególnie podkreślany jest rozwój stosunków i współpraca pomiędzy ChRL i Federacją Rosyjską. Deklaruje się, iż mechanizm współpracy ustanowiony w 1997 roku będzie rozwijany w zakresie zagadnień dotyczących bezpieczeństwa w rejonie Azji Wschodniej. Również Państwo Środka deklaruje chęć dialogu ze Stanami Zjednoczonymi w zakresie ograniczenia proliferacji BMR, walki z terroryzmem i współpracy wojskowej i w zakresie bezpieczeństwa międzynarodowego, mimo braku akceptacji działań USA w regionie (szczególnie w odniesieniu do Tajwanu). Ponadto Chiny nastawione są na szeroką współpracę z innymi państwami, jak np. Niemcy, Australia, Nowa Zelandia czy Wielka Brytania.

Broń nuklearna

Chińska Republika Ludowa deklaruje, iż zawsze dążyła i będzie dążyć do całkowitego zakazu posiadania i zniszczenia arsenałów nuklearnych oraz zakazu testów. Jednakże omawiany dokument stwierdza, iż odpowiedzialne za proces globalnego rozbrojenia nuklearnego powinny być supermocarstwa z największymi arsenałami (domyślnie Stany Zjednoczone i Federacja Rosyjska), które powinny jako pierwsze znacznie zredukować swoje potencjały, a dopiero wtedy inne państwa posiadające broń atomową powinny dołączyć do procesu całkowitego rozbrojenia. Również ChRL uważa, iż do czasu całkowitego rozbrojenia nuklearnego, państwa posiadające broń jądrową powinny zadeklarować, iż nie użyją jej jako pierwsze,¹⁵ aby nie używać tego typu broni jako „straszaka” w rozwiązywaniu konfliktów. Dodatkowo ChRL będzie wspierać inicjatywy tworzenia dalszych stref bezatomowych, szczególnie w rejonach azjatyckich.

Ponadto, jako zagrożenie dla bezpieczeństwa światowego, Chiny postrzegają próby budowania globalnych systemów antyrakietowych, (gdyż naruszają istniejące *status quo*). Przywódcy tego kraju opowiadają się również za denuklearyzacją Półwyspu Koreańskiego, przeprowadzoną w sposób pokojowy poprzez negocjacje i wysiłki dyplomatyczne oraz rozwiązanie problemu irańskiego metodą dialogu. Podobnie jak w latach ubiegłych, ChRL jest przeciwna proliferacji broni masowego rażenia oraz dostrzega groźbę przeniesienia wyścigu zbrojeń w przestrzeń kosmiczną i aktywnie działa w kierunku podpisania układów zakazujących umieszczania broni w kosmosie.

Podsumowanie

Analiza nowej strategii Chińskiej Republiki Ludowej wykazuje, w porównaniu do poprzednich dokumentów, pewne zmiany w koncepcji Państwa Środka w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa narodowego, jednakże w całym szeregu tematów jest to konsekwentne realizowanie poprzedniej linii rządzących tym potężnym państwem.

Komunistyczni przywódcy w dalszym ciągu planują pozostawać w izolacji od krajów sąsiednich i nie zawierać żadnych sojuszy militarnych, chociaż deklarują otwartość na dialog i współpracę, szczególnie z organizacjami regionalnymi, jak np. ASEAN, w zakresie rozwiązywania strategicznych problemów regionu.

Szczególne obawy wzbudza w Chinach problem broni jądrowej i wzywają one supermocarstwa nuklearne (domyślnie USA i Rosję) do znacznej redukcji swoich potencjałów nuklearnych a następnie do podjęcia inicjatyw dążących do całkowitej likwidacji tego typu uzbrojenia. Jednakże Chiny nie chcą być inicjatorem tego procesu, lecz mogą się dołączyć do tego typu inicjatyw. Dlatego też do czasu konkretnych propozycji będą posiadały i doskonaliły własny potencjał jądrowy. Również za zagrożenie dla bezpieczeństwa własnego jak i międzynarodowego postrzegają koncepcję budowania „tarcz” antyrakietowych, które naruszają równowagę sił i mogą utrudniać proces rozbrojenia nuklearnego. Państwo Środka jest orędownikiem tworzenia dalszych stref bezatomowych, szczególnie w rejonie azjatyckim, czemu dało wyraz podpisując już w 1987 roku Protokoły II i III Porozumienia z Rarotonga, dotyczącego utworzenia strefy bezatomowej na

---

¹⁵ Strategia bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej czy też Pakistanu stwierdzają, że mogą użyć takiej broni nuklearnej jako pierwsze przeciwko atakowi konwencjonalnemu.

Południowym Pacyfiku, czy też aktualnie wspierając utworzenie strefy bezatomowej Azji Centralnej.¹⁶ Ponadto, rząd chiński chce pokojowego rozwiązania problemów zbrojeń nuklearnych prowadzonych przez Koreę Północną i Iran i wyklucza jakiegokolwiek rozwiązania siłowe. Chiny chcą również zapobiec przeniesieniu wyścigu zbrojeń w przestrzeń kosmiczną i będą inicjatorem rozwiązań w tej dziedzinie. Opowiadają się również za nierozprzestrzenianiem broni masowej zagłady oraz ograniczeniem nielegalnego handlu bronią. Chiny ponadto deklarują uczestnictwo w porozumieniach dotyczących niektórych broni konwencjonalnych (miny przeciwpiechotne¹⁷, amunicja kasetowa).

Pekin, w celu ochrony własnego kraju, zamierza w dalszym ciągu modernizować swój potencjał militarny pod względem wprowadzania nowych typów uzbrojenia opartego na rozwiązaniach czysto chińskich, profesjonalizacji armii, podnoszeniu jakości i sprawności systemu dowodzenia opartego na najnowocześniejszych rozwiązaniach sieciocentrycznych oraz doskonaleniu procedur szkoleniowych i prowadzenia działań bojowych.

Finansowanie tego zadania ma zapewnić stałe, lecz zrównoważone zwiększanie nakładów na cele wojskowe, czemu sprzyja rozwój gospodarczy.

Pozytywne zmiany zachodzą w polityce wewnętrznej Chin. Oczywiście, w dalszym ciągu państwo Środka odrzuca wszelkie formy mieszania się w swoje sprawy wewnętrzne, szczególnie w problemy związane z Tybetem i Turkiestanem Wschodnim, to jednak daje się zauważyć odejście od koncepcji siłowego rozwiązania „problemu Tajwanu”. Mimo, iż dokument potwierdza nieuchronność zjednoczenia obu części Chin, to po raz pierwszy Pekin sugeruje, iż proces ten może przebiegać w sposób pokojowy, a zjednoczenie może nastąpić w drodze dialogu i porozumienia.

Reasumując, należy stwierdzić, iż okresowe przekazywanie społeczności światowej koncepcji bezpieczeństwa przez takie supermocarstwo jak Chińska Republika Ludowa jest ważnym krokiem w kierunku stabilizacji sytuacji na naszym globie. Należy pamiętać, iż przez kilkadziesiąt lat, po II wojnie światowej, ChRL była państwem izolacjonistycznym, zamkniętym na świat, które pilnie strzegło swoich tajemnic militarnych, naukowych a nawet gospodarczych. Co prawda, niektórzy krytycy twierdzą, iż deklaracje zawarte w kolejnych strategiach bezpieczeństwa nie zawsze idą w parze z działaniami rządu w Pekinie, lecz podanie do wiadomości publicznej informacji, wszystkich wywiadów oraz szpiegów jest ważnym krokiem w kierunku transparentności działań podejmowanych przez Chińską Republikę Ludową w kierunku wzmocnienia bezpieczeństwa globalnego.

---

¹⁶ M. Żuber, *Nuclear-Weapon-Free Zones in the Asia and Pacific region in the context of global security, Faces of Competitiveness in Asia Pacific*. Edited by B. Skulska & A.H. Jankowiak, Research Papers of Wrocław University of Economics, Publishing House of Wrocław University of Economics. Wrocław 2011, s. 100-113

¹⁷ Aczkolwiek Chiny nie przystąpiły do „Konwencji o zakazie użycia, składowania, produkcji i przekazywania min przeciwpiechotnych oraz o ich zniszczeniu” (tzw. Traktat Ottawski). Ocenia się, iż Chiny są jednym z największych producentów min przeciwpiechotnych na świecie, a zasoby tego państwa ocenia się na 110 mln min przeciwpiechotnych. Więcej: *Landmine Monitor 2011*, Mine Action Canada, s. 14

Streszczenie

Świat z pewną obawą śledzi gwałtowny rozwój ekonomiczny i militarny Chińskiej Republiki Ludowej obserwowany w ostatnich dziesięcioleciach. Chiny, jako kraj zamieszkiwany przez największy odsetek ludzi na kuli ziemskiej, rządzony przez komunistyczne władze, które w przeszłości niechlubnie „wystawiły się” brakiem poszanowania praw człowieka i godności ludzkiej, stanowią poważny problem dla analityków zajmujących się zagadnieniami bezpieczeństwa międzynarodowego. Gwałtowny wzrost gospodarczy przekłada się również na rozwój potęgi militarnej tego kraju. Dlatego z dużym zainteresowaniem analizowane są wszelkie materiały związane z obronnością tego państwa. Jednym z tego typu dokumentów są „białe księgi” dotyczące koncepcji rozwojowych kraju w tym zakresie. Niniejszy artykuł stanowi próbę analizy najnowszego dokumentu dotyczącego strategii obronności „Państwa Środka”.

Słowa kluczowe: Strategia obronności Chińskiej Republiki Ludowej, bezpieczeństwo narodowe, obrona narodowa, armia chińska, Chińska Armia Ludowo-Wyzwoleńcza

Summary

In recent decades, the world observes the rapid economic and military development of the People's Republic of China with a bit of unsettlement. China, the country with the highest percentage of human population, still ruled by the communist party famous for its lack of respect for human rights and dignity constitutes a serious problem for international security experts. Rapid economic growth is related to the increase of military power. This is a reason why all pieces of information connected to the security of China are very carefully analyzed and evaluated. The example of such documents are “white papers” on the development ideas for the country in that scope. The article is an attempt at an analysis of the newest Chinese “defense white paper” published by Beijing in 2011.

Keywords: China defense white paper, national security, national defense, Chinese army, People's Liberation Army of China